

Dvacáté století

Takový kufr jste ještě neviděli, byl z vepřovice, celý polepený nálepkami jednadvaceti hotelů, dvou zámořských lodí a jednoho kafěšantánu. Byl žlutý, vyžilý, až prostopášný, světák. Jen jeden kaz tu byl: ustřelený roh, z něhož koukalo pruhované pyžamo, nebylo-li to ještě něco horšího. Jinak byl ten kufr skutečně reprezentativní, přesto, že se vezl na staré rozvrzané nákladní pragovce. Snášel to jako aristokrat.

A ten člověk, který ke kufru patřil, přišel k němu bůhvíkde. Seděl si nad ním také jako majitel kufru a natahoval dlouhé vyhublé nohy. Klobouk měl pomuchlaný a tvář taky. Ostříhaný byl, ale zdálo se nedobrovolně, na ježka. To přidávalo té pomuchlanosti jakousi uzavřenost.

Byl to člověk zřejmě veselý a trochu šaškovské povahy. Prohlížel si svět s takovým nadšením, že by měl být úředně va-

rován. Ale ta pragovka jela poměrně rychle, takže ho nikdo varovat nemohl a ani nechtěl.

Uvidím Prahu, uvidím Prahu, říkal si ten člověk. Uvidím Prahu. Je to možný, že uvidím Prahu?

Pak si dovolil docela již zbytečnou vyloženinu a zavolal na pasoucí se skot:

— Nazdar, holky! Krávy, já žiju! Těbůh, vole!

Dobytek se k tomu tvářil důstojně. Jen nejstarší vůl se podíval za tou uhánějící pragovkou a hluboce se zamyslel.

Všechno ten člověk zdravil. A nejmíc zvířata. Hubenou protektorátní kočku na asfaltce, zbloudilého a vyjeveného německého ovčáka, který cenil zuby dál, protože se ještě nesmířil, ba i dvě malá kůzlátka, která pozdravil máchnutím pomuchlaného klobouku. Červený kanafas vlál na šňůře vedle cajkových podvlíkaček, rezavé kaluže svítily, a v nich se chvěly černé domy předměstí. Květen byl mladý, Praha byla krásná.

A strážník v saharské uniformě vypadal jako Harold Lloyd, s tím si přece musíme promluvit, když už pragovku zastavil.

— Co to máš za uniformu, řekl ten hubený, pomuchlaný optimista.

— Teď se nebudem bavit o uniformách, řekl ten strážník z grotesky. — Takoví lidi jako ty by už vůbec nemuseli bejt zvědaví.

— Sedí ještě svatej Václav na tom koni od Myslbeka? řekl ten rozkošný optimista. — A má ten kůň ještě uzel na ocase?

— Ježíšmarjá, on mi tady bude žertovat, řekl ten strážník. — Na křižovatce a v revoluci. V revoluci je každá minuta drahá. Jeďte a nezdržujte, máte zelenou.

— Ajeje, zelená, řekl ten hubený podle svého neblahého zvyku, — těbůh, zelená!

— Kde chceš vysadit? houkl šofér dozadu.

— Kde chceš, to je jedno, řekl ten zmuchlaný. — Kde se ti to hodí. Já jsem rád, že mě život baví. Nikdy mě nenapadlo, že by mě moh život ještě bavit. To

mě nenapadlo. Tomu jsem nevěřil. A ani jsem o to nestál. Proto mě baví. Dobrý den, babi, kam nesete ten kožich, teď v květnu?

— Jdu ho vrátit jedný židovce, ale hodný, řekla babička, — už jsme ji nečekali. — Tak šťastnou cestu, babičko! zařval za ní. Pak pokračoval:

— No, svoboda, dobře, a co dál? Dají nám najíst, a co dál? Dostaneme předepsaný počet kalorií. No, a co dál? Budeme syti. Ne, syti tak hned nebudem, to ne. A pak budeme syti — a co dál? To to zas začneme po tom všem znova, jako by se nic nestalo? A budem nosit kravatu? Ty, budem nosit kravatu, anebo ne?

— To víte, že budem! řekl šofér. — A motýlci se budou nosit, a lakýrky. Lakýrky se nosily celou válku a motýlci taky.

— Ty, řekl ten hubený, — a v čem jsi spal celou válku? V pyžamu?

— No v čem bych spal? divil se šofér. — V noční košili? Je dvacáté století, příteli. Máme dvacáté století.

— Jó, vidíš, řekl ten člověk na pragovce, — to máš pravdu. Vždyť už máme dvacáté století.

Jeli pod lucernou, na níž visel ohořelý Němec.

— Podívej se na tu svini, jak se zpupně tváří, řekl šofér. — Člověk by chtěl zastavit a plivnout mu do ksichtu.

— Ty, řekl ten pomuchlaný, — a ponožky se nosily normálně? Ponožky?

Musím ho vysadit, pomyslel si šofér, zřejmě není docela v pořádku. Pokřikoval na krávy a teď se ptá na fusekle. Ale bude neškodný.

— Pane šéf, kde poroučejí vysadit? zeptal se jemně.

— Kde chceš, řekl ten pomuchlaný. — Kdekoliv. Třeba tady. Jen aby tam bylo to naše dvacáté století.

Za křižovatkou zastavili. Ten hubený selezl, šofér mu podal jeho aristokratický kufr z vepřovice. Z kufru se vykutálelo několik nahnilých brambor.

Ten báječný optimista nad nimi mávl

rukou a šel dál. Kdekoho zdravil zdvořilým smeknutím. Modrá očka mu svítila spokojeností a nos nabíral pražský vzduch mohutnými tahy.

Dělal dlouhé kroky, stále delší, stále delší. Na kufru bylo napsáno křídou: Hotel Mauthausen. Dal se s tím kufrem do běhu. Běžel, dokud mu stačil dech, neměl ho mnoho. Tak se brzy zastavil, a když už stál, došlo mu, že vlastně nemá, kam by ten kufr složil.

Nechal jej tedy stát uprostřed ulice a lehce se rozběhl vstříc druhé polovině dvacátého století.

Vajíčko

Člověk má mnoho přátel, které viděl jen letmo. Nějak se mu připlétli do života, měli v něm svůj malý výstup a zmizeli ze scény. Buď řekli „Pan hrabě byl raněn v souboji“, anebo „Alenka vás srdečně pozdravuje, ale víc nesmím vyřídit“. Přitom se na vás zasvěceně usmáli anebo si tajně vzdychli, anebo prostě hezky odešli, vzpřímeně a s citem.

Každý život má své hrdiny a staty. Není nám souzeno znát jejich skutečnou roli ve hře. Koho považujeme za hrdinu, bývá často statista; štek našeho života se někdy stává osudem.

Byl jeden člověk, jmenoval se, řekněme, Pokštefl. Chodil před válkou na gymnasium, dokonce klasické, domníval se tudíž, že smyslem života je ono slavné *carpe diem*. Jiné latinské přísloví si nepamatoval, ale ze dne si utrhl, co se dalo. Rozptyloval se snadno a bujně a na cizí účet;

jeho záliba byla volat neznámé lidi telefonem a dělat si z nich známá šprfouchlata. Představoval se jako dozorčí úředník telefonní ústředny a žádal nezkušené babičky, které byly samy doma, aby našly krejčovský metr a změřily telefonní šňůru od zdi k přístroji.

Měl-li špatný den, ozval se ovšem jako pohřební ústav a ohlásil dovoz vyřezávané rakeve pro člověka, který zvedl telefon. Říkal:

— Tak vám tu rakev vezem, natáhněte si rubáš. A čekejte vleže.

Anebo nařídil:

— Přijďte laskavě zítra ráno o sedmé hodině ranní na Sřelecký ostrov se svým papouškem, budete oba povinně očkováni. Děkuji vám.

Zvláště si zasedl ten mladík na účastníka, číslo už nevím. Jmenoval se ten účastník Eduard Kohoutek a byl, jak se tehdy říkalo, soukromník. Týden co týden se v pátek ve tři hodiny konal tento telefonní rozhovor:

— Dobrý den!

— Dobrý den.

— Je prosím doma pan Slepíčka?

— O, nikoliv! odpovídal kultivovaný hlas po krátkém odmlčení, — u telefonu Eduard Kohoutek.

— Tak Slepíčka není doma? říkával pokaždé s novým úžasem student. — Ale vajíčka jsou, doufám, snesena?

— Nikoliv, odpovídal klidný zdvořilý hlas. — Vajíčka snesena nejsou.

— To je ovšem trapné, pravil mladík.

— To už je katastrofální.

Zavěsil a pak se celý týden těšil, že zase zavolá pana Kohoutka, v pátek ve tři hodiny odpoledne, a bude chtít pana Slepíčku.

Pan Eduard Kohoutek byl vždycky stejně přívětivý a sonorní. Neříkal dacane nebo chytráku nebo, což je ještě horší, mladý muži. Sluchátko pokládal decentně.

Student žil, a tudíž stárl. Úspěšně proklouzl pubertou, dozráváním a nakonec zkouškou dospělosti i imatrikulací na fa-

kultě. Hlas se mu ustálil v sytý baryton, dokonce okouzlující. Každé ráno se holil.

Svět, který s ním částečně počítal pro neznámé cíle, pokračoval ve svém nezávislém vývoji.

Spadly na něj první bomby, to bylo v Polsku.

Pak přišel 17. listopad 1939 a pan Kohoutek čekal v pátek ve tři hodiny marně. Stručně řečeno, z koncentráku se nedalo telefonovat. Tak se ten mladý muž alespoň v tomhle směru polepšil.

Co se s ním všechno stalo, to je jiná povídka anebo román. Trochu měl štěstí, kapánek se v tom naučil chodit, a vůbec, byl to neřád. Přežil to.

A když se vrátil do Prahy, bylo to jedenáctého května, pátek, za deset minut tři.

Chvíli si lámal hlavu, jak začít, to znamená, koho zavolat. Ale pamatoval si jen jediné číslo. A hledat v seznamu se bál.

Zašel tedy do osamělé budky, ještě byla šedivá z války. Ruka se mu trásla, s tím se už nedalo nic dělat. Na tváři se

mu objevil výraz oné poťouchlé bujnosti a zlomyslného potěšení. Vytočil číslo.

— Dobrý den, řekl.

— Dobrý den.

— Je prosím doma pan Slepíčka? řekl, a málem se rozplakal.

Na druhé straně někdo dlouho mlčel. Pak řekl:

— Tak ty žiješ, uličníku? No to je nádhra.

— Žiju, pane Kohoutku, řekl bývalý student. V tu chvíli pocítil, že do něho skutečně vstupuje život. Pocítil to zvýšeným tepem a radostí až k zalknutí. Uslyšel zpívat své tělo.

— Musíte tam přece mít někde slepičku, řekl. — Nesnesla vám včera k snídani vajíčko?

— Ale snesla, snesla, pravil starý pan Kohoutek. — Včera snesla, mrcha. Krásné bílé vajíčko. Přijďte si na ně, pane uličník, uvařím vám je naměkko.

A to je vlastně všechno, ale kdoví?